

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsak petek
v Kranju.

Velja za celo leto 4 K in
se plačujejo naročnina in in-
serati naprej. Vsi rokopisi,
pisma in druge pošiljatve naj
se pošiljajo na uredništvo in
upravnništvo »Korošca« v Ce-
lovcu. Rokopisi se ne vračajo.
Za oglase se plačuje za eno-
stopno peti-vrsto za enkrat
12 v, za dvakrat 18 v, za
trikrat 24 v, za večkrat po
dogovoru.

Posamezne številke
stanejo 10 vln.

Štev. 30.

V Celovcu, v petek, dne 26. junija 1908.

Leto I.

Jubilejni spreved na Dunaju in koroški Slovenci!

Ob lepem vremenu se je vršil na Dunaju v petek nameravani jubilejni spreved. Na tisoče tujcev je pobitelo ta dan na Dunaj iz vseh avstrijskih dežel; vendar pa so manjkali Čehi v sprevedu popolnoma in tudi večina Slovencev se ga ni udeležila. Izmed Slovanov je bilo največ Poljakov in Dalmatincev, ki so napravili najlepši utis izmed vseh tudi nemških skupin. Iz Kranjskega je bilo 700 udeležencev s 40 konji in vozovi. Predstavljali so kranjsko ženitev, »zelenega Jurija« z mnogimi otroci, dalje trobentači iz prejšnjih časov, ribiči itd. Tudi ta edina slovenska skupina se je Dunajčanom jako dopadla, čeravno so bili okrašeni z belomodro-rudečini trakovi in so pozdravljali Dunajčane s pristno slovenskimi »živio«-klici! Drugi Slovenci, posebno pa naprednjaki iz Kranjske, dalje Štajerci, Istrijani, Goričani in tudi Korošci pa so se postavili na stališče, da ne kaže nam Slovencem Dunajčanom na ljubo in za njih dobiček hoditi na Dunaj, tem manj ker je dunajsko mesto pod krščansko-socijalnim gospodstvom Luegerja postalo Slovanom vedno bolj sovražno. Slovenska ljubezen, do milega nam vladarja je tako globoka in iskrena, da jo nam ni treba hoditi kazat v mesto, ki je nam sovražno. Slovenci, posebno tudi koroški, so v neštetih vojskah krvaveli za slavno našo dinastijo in mnogokrat pokazali iskreno svojo udanost posebno presvitlemu našemu cesarju.

Z jubilejnim sprevedom pa so imeli Dunajčani v prvi vrsti spekulativne namene; privlačiti so hoteli nebroj tujcev, napraviti dobiček in prekazati se pred svetom. Zato so tujci na vlado in tako dosegli, da se je ta spreved dovolil. In tudi tukaj se je Slovanom slabo godilo. Dalmatinci so se pritoževali, da so bili slabo, ali sploh ne postreženi in tudi Kranjcem bi se bilo slabo godilo, če bi ne bili skrbeli zanje domačini. Koroški Slovenci toraj nimamo vzroka obžalovati, da nismo šli na Dunaj. Vendar pa moramo napisati tudi vesel dogodek. Koroški Nemci, ki marsikatero narodno pesem imenujejo svojo, čeravno jo je slišal slavní Košat v slovenskem kraju, so se tudi sedaj hoteli ponašati s slovenskim lišpom. Vzeli so seboj naše Ziljane in Ziljanke v narodni noši, da na kažejo svetu, da je tudi lepa ziljska dolina s svojimi brhkimi fanti in zalimi dekleti — nemška! Toda Nemec obrača, Slovenec pa včasih obrne! — Komaj so prišli Ziljani v dotiko s Slovenci iz Kranjske, komaj so videli slovenske trakove in slišali zmagoviti slovenski živijo!, vskipela je slovenska kri Koroška in iz mnogoterih koroških ust razlegal se je isti pozdrav! To so Vam bile navdušene lepe Ziljanke, veseli naši ziljski fantje — Slovenci so se našli! In ko so prikorakali pred cesarja, pozdravili so ga s presrečnim »živijo!« Zastonj je bil trud njih voditeljev in ostalih Korošcev prepupiti jih s »Hoch in Heil«, naš pozdrav je zmagal in naša pesem! Kajti kar naenkrat spomnili so se tudi neke lepe

domače pesmi in zmagonosno so prepevali:

«Koroški smo fantje iz Zile doma,
iz Zile doma,
Slovenskega duha, slovenskega srca
slovenskega srca!
In vsak naj propade, kdor rod naš taji
kdor rod naš taji,
saj še zemlja ne bo pila njegove krvi
njegove krvi!»

To pa je bilo najlepši prizor za Slovence na Dunaju!

Slovenci, na razstavo v Prago!

Letošnja jubilejna razstava v Pragi je zadočila za Slovanstvo velikanski pomen s tem, da predstavlja mogočno privlačno silo za vse Slované. Praga, zlata Praga je zopet za več mesecev postala srce vsega Slovanstva, kamor romajo ljudje iz vseh krajev, kjer se glasi slovanska govornica. Ker vlada med Slovenci samimi neka zaspanost napram praški razstavi, so Čehi sami započeli akcijo za izlet Slovencev na praško razstavo. Zveza Čeških »baračnických jednot«, ki ima za smoter negovanje slovanskih stikov, je poverila podpisanca, da pripravita vse potrebno za izlet Slovencev v Prago.

Tak izlet Slovencev v Prago se priredi dne 16. julija t. l. Izlet se bo vršil, ako se prihlasi vsaj 40 udeležencev. Preskrbljeno je, da bodo imeli slovenski izletniki svoje posebne vagone,

PODLISTEK.

Kralj Lobo.

Posnelo iz spisa: »Bingo in druge živalske pripovedke«.
E. S. Thompson.

I.

Kurrumpav je brezmerne planjava v severni Novi Meksiki, v deželi z zelenimi pašniki, po katerih se pasejo čvrste, mnogostevilne črede. Izdatni potoki se združijo v potok Kurrumpav, po katerem je dobil cel kraj svoje ime. Vladar tega kraja, kralj, pred katerim se je vse treslo, je bil star, siv volk.

Stari Lobo ali pa Kralj kakor so ga imenovali Amerikanci je bil vodnik znane druhal sivih volkov ter strah vse kurrumpavske doline. Pastirji in posestniki so ga predobro poznali. Kjer se je pokazal z svojimi tovariši, povsod je obvladala čredo groza, posestnike pa srd in obup. Stari Lobo je bil velikan med tovariši; v razmerju z velikosti pa je bila tudi njegova zvižaja in moč. Njegov zapovedovalni, dobro znani glas se je ločil lahko izmed glasov spremljevalcev. Navadni volk je mogel tuliti pol noči blizu pastirskega bivališča (selišča) ne da bi se kdo ozrl, toda kadar se je razlegalo po dolini votlo, grmečo rjojenje starega kralja,

tedaj so se zgodili drugo jutro gotovo krvavi napadi na črede.

Druhal starega Lobo je bila majhna, kar je bilo čudno; kajti ako se povspne volk do take moči kakor Lobo, tedaj privabi navadno mnogoštevilno spremstvo. Morebiti da je šlo spremstvo toliko glav, kolikor jih je vodja želel, ali pa je naraščaj preprečila njegova divja narava. Resnica pa je, da je šlo njegovo spremstvo pred njegovim koncem komaj pet glav.

Vseeno pa je prekosil vsak volk volkove iz drugih druhal; toda glede velikosti in hrabrosti je vodja zavzel prvo mesto. Še drugi člani druhal so se posebno odlikovali, med temi lepa, bela volkinja, vedna družica Starega Lobo, katero so Meksikanci imenovali Bjanka! Med njimi se je nahajal tudi rumen volk, ki je bil nadarjen s posebno hitrostjo. Pripovedovali so o njem, da je doletel večkrat naglo Antilopo ter jo vjel za druhal.

Večkrat so videli pastirji te bestije ter o njih skoraj neverjetne reči pripovedovali. Življenje druhal je bilo v tesni zvezi z živinorejo v tem kraju. Med živinorejci pa tudi ni bil ne eden na Kurrumpavu, ki bi ne dal precejšno število bikov za Loboovo kožo. Toda življenje druhal je bilo menda začarano, kajti usla je vselej se tako pametnim naklepom, osramotila lovce, zaničevala pasti in strup ter zahtevala skoraj pet let od prebivalcev

Kurrumpava svoje žrtve in sicer vsak dan najmanj eno kravo.

Tako je strgala druhal več nego 2000 najlepših plemenskih goved, kajti le najboljše je nasitilo njih požrešen želodec. Ljudska vera, ki trdi, da je volk vedno lačen, se pri tej druhal ni uresničila. Vsi volki so bili rejeni, debeli in zelo zbirčni v svoji hrani. Zaničevali so žival, ki je končala navadne smrti ali pa zavoljo nalezljive bolezni in jo pustili ležati. Njih navadno kosilo so bila leto stara goveda, starega bika ali krave se niso dotaknili. Tudi ovčje meso jim ni dišalo, četudi so večkrat za kratek čas raztrgali pol črede. Tako sta zadušila Bjanka in rumeni volk neko noč listopada leta 1893 dvestopetindeset ovac, a niti grizljaj nista pojedla.

To jasno kaže krvoželjnost te roparske druhal. Vsako leto so se iznašala in poskusila nova sredstva za zatiranje bestij; toda živele in pustosile so naprej. Visoka nagrada (premija) se je namenila rešitelju, strup se je na razne načine polagal, toda Lobo je nevarnost sprevidel vedno v pravem času. Samo strelnega orožja se je bal. Ker je vedel, da ima vsak v sem kraju to vedno pri sebi, se človeka nikoli ni dotaknil; druhal je bila že vajena vselej zbežati, kadar je zapazila človeka in če je bil še tako daleč.

Dalje prihodnjic.

Naročajte pravi domači koroški list »Korošec«!

da se jim nudi tako večja udobnost potovanja. Tudi bodo Slovenci dostojno sprejeti povsod na Češkem, kjer se ustavijo.

Program potovanja je: v četrtek 16. julija, ob 5. popoldne se slovenski izletniki zbero v hotelu Štrukelj v Ljubljani. Odhod iz Ljubljane ob 7.35 zvečer. — 17. julija: prihod v Plzenj ob 6. uri zvečer. Pozdravni večer v „Meščanski Besedi“. Prenočevanje. 18. julija: ogled mesta, trg. zbornice, Škodove tovarne za streljiva, slavna češka pivovarna, trgovska akademija i. t. d. Prenočimo v Plznu. 19. julija: ob 9. uri odhod iz Plzna prihod v Prago opoldne. Popoldne v razstavo. Dne 19., 20. in 21. julija ostanemo v Pragi ter si razven razstave ogledamo vse zanimive točke stolopne Prage. Dne 22. julija: ob 8. jutraj odhod s parnikom v Melnik, kjer si ogledamo višjo vinorejsko šolo, vinograde, kleti kneza Lobkovic i. t. d. Ob 5. popoldne odhod s parnikom v Prago, kjer zopet prenočimo. Dne 23. julija: odhod iz Prage ob pol 11. dopoldne, prihod v Tabor ob 1. popoldne. V Taboru obiščemo glasoviti muzej, kr. češko gospodarsko akademijo, veličastni „sokolski dom“ i. t. d. Zvečer ob 9. uri odhod iz Tabora. Prihod v Ljubljano v petek 24. julija popoldne. Celo potovanje bo trajalo 9 dni. Posebno naj bi se naši trgovski in obrtni krogi zavzeli za to potovanje. Podjetje je zasnovano na popolnoma nepristranski podlagi, brez kakšnega strankarskega barvila in se ga lahko udeležijo vsi sloji brez razlike mišljenja. Potujemo kot Slovenci v goste k Čehom. Podpisanca sta se potrudila, da se izletnikom nudijo ob najnižjih cenah največje udobnosti. Da nam ta izlet ostane v trajnem spominu, je poskrbljeno, da bodo izletniki v Plznu, Pragi kakor Melniku sprejeti od odličnih tamošnjih korporacij. Da se pa čas pametno izrabi, bodo izletnikom preskrbljeni vodniki, ki jim bodo povsod ob strani ter jim bodo razkazovali vsakovrstne zanimivosti. Z ozirom, da je podjetje nastalo iz iskrenega oduševljenja za medsebojno spoznanje Slovanov ter se ni gledalo ni najmanjši dobiček so se cene izletu določile:

Za III. razred 120 K, za II. razred 140 K.

V tej svoti je obsežna vožnja v Plzenj-Prago-Melnik in nazaj v Ljubljano, ter hrana in prenočišče v hotelih prve vrste in to za ves čas bivanja na Češkem. Hrana bo povsod po načinu table d' hote. Izletniki torej nimajo prav nobenih drugih stroškov. Prijave naj se pošiljajo do 5. julija t. l. na naslov: g. Emanuel Beneš, spisoval, Praga VII, Skalecka ul. 355. Istočasno s prijavo je poslati zadavek K 10.—, brez katerega se prijave ne upoštevajo. Najdalje do 12. julija pa je poslati celotno svoto na naslov g. Beneša. Vsa v to svrhu spadajoče informacije dajeta podpisana pooblaščenca.

V Pragi, dne 15. rožnika 1908.

Za pripravljalni odsek:

Emanuel Beneš, Franjo Krašovic,
pisatelj in višji magistr. uradnik. akademik.
Praga, VII. Skalecka ulica 355.

Dopisi.

Sele. Na „Zvrhnjem kotu“ in v „Brodih“ pod ljubeljskim prelazom živi tačas ris (Lucks), najopasnejša evropska zver, katero so smatrali ljudje na Koroškem za iztrebljeno. Umorila je ta zver že 19 ovac! Skoči jima na hrbet, pregrizne vratne žile in popije kri, a potem pusti plen! Preži tudi na jelene in srne! — Pri tej priliki bi pač kazalo, če bi vzeli naši lovci puško in krenili tja v zeleni gozd!

Sele. Dne 21. velikega travna t. l. se je otvorila tukaj „Ljudska knjižnica“, ki šteje 80 raznovrstnih lepo vezanih knjig. Naši občani, zlasti dekleta porabijo to priliko ter čitajo, da je veselje! Vsa čast! V 14 dnevih se je prečitalo 40 knjig. Jako lepa številka! A doseglo bi se še marsikaj več, če bi pristopili vsi občani, ki znajo le malo kaj čitati! Ščasom že gre; kar začeti se mora! Prebivalci pod Košuto! Čitajte pridno te knjige! Ako boste vztrajno in premišljeno brali, boste postali samostojno misleči Slovenci in kot taki si boste vedeli

sami pomagati, da se osamosvojite tudi gospodarsko! — Vsem bralcem srčen pozdrav.

knjižničar.

Loka pri Glinjah. (Sreča pri nesreči.) V pondeljek 1. t. m. je začelo goreti pod streho na vrhu pri p. d. Lazarju na Loci. Zapazila je ogenj najprej mala šestletna deklica, katera je hitela materi pravit; mati prihiti z skafo vodo, in obli-va že znotraj gorečo streho, zraven pa kliče sosede na pomoč. Ker so tudi brz prihiti, so srečno gasili gorečo hišo. Kako je ogenj nastal, se ne ve; gospodarja ni bilo doma, ker je šel prej ravno na delo. Bog varuj take nesreče!

Spodnji Dravograd. (Sejm.) Zadnji živinski sejm dne 15. junija je bil bolj slabo obiskan. Večina kupcev je bila iz Štajerskega in iz lavantinske doline. Cene so bile zopet slabše, tako da sedaj res ni za prodajati. Goveje živine pa je bilo precej, namreč okoli 600 volov, 190 krav, 135 telet. Prihodnji živinski sejm je dne 3. septembra tega leta. Upati je, da bo takrat boljše. Radi vročine je tukaj nevarno zboleel gostilničar Novak; dvomi se, da bo ozdravel. Take vročine tudi pri nas že dolgo nismo imeli.

Pilberk. (Kje so kupci), si lahko vprašal na zadnjem sejmu, katji živine je bilo dovolj in samo kupcev je manjkalo. Zato se je tudi malo kupilo in malo prodalo; cene so bile 100 kil od 60 do 70 kron. Zraven volov je bilo največ ovac in sicer menda čez 500.

Borovlje. (To pa ni te pravi ateji!) Pri nas pripovedujejo nekateri veliki Nemci med seboj tole zgodnjo. Ko so prišli na binkoštni ponedeljek Nemci od vsej strani k nam, da bi rešili in pomagali našim ubogim revnim Nemcem, katerim se pri nas tako slabo godi, da kar nočejo naprej, so šli seveda tudi pogledat „nemške“ otroke! Koliko je bilo med temi „nemškimi?“ otroci pravih Nemcev in koliko takih, katere hočejo za Nemce šele narediti, ve vsak pameten Borovčič. Eden od „teh velikih“ gospodov, (nekteri pravijo, da je bil celo minister Pravde) je vzdignil na koncu komedije enega otroka, ga pokazal vsem in ga pohvalil kot majhnega nemškega junaka! Ne vemo, kaj si je ta otrok takrat mislil, govorilo pa se je, da je potem zletel k materi in ji rekel: „To pa ni ta pravi ateji!“ Kako veliko resnico je ta slovenski otrok povedal s temi besedami, menda ni vedel! Ja, ljubi otrok, to ni pravi ateji, ki ti samo zato dá nekaj grošev, da bi postal Nemec, in da bi kot Nemec pomagal zopet Nemcem in ne svojim domačinom Slovincem. Če je tvoj brat, tvoj oče Slovenec, Slovenka tvoja mati vse jedno, iz Tebe hočejo napraviti Nemca in zato ti zidajo lepe šole in lepe vrte! Saj vedo, ko boš enkrat pozabil kaj si bil, boš služil Nemcem in jim delal tudi ti še širšo, še lepšo pot v naše kraje! Naši kraji so pač lepi in tudi Nemcem dopadejo! Toda še so slovenski in če bi vsak otrok in vsak Slovenec rekel tem gospodom, ki ponujajo judežve groše: „To pa ni ta pravi ateji,“ bi bilo menda boljše za nas!

Gallcija. (Smart.) Dne 23. junija smo pokopali ob ogromni udeležbi učitelja Petra Pirovca, ki je bil doma pri po dom. Pirovcu na Jerišah. V najlepših lelih (še 24 let star) življenja prijela se ga je jetika (sušica) in ga potlačila v zemljo. Pokojnik je služboval nekaj časa v Selah, Kapli ob Dravi in Št. Danijelu. Od lanske jeseni sem pa je bil doma pri starših, ki so jako ljubili svojega sina in si močno prizadejali, da bi ga ozdravili, ali bilo je vse zastonj. P. v m.!

Apače. Fantič Matija Hafner se je igral z dinamitno patrono, katero mu je bil dal drugi fant in si je obstrlel zraven tri prste na levi roci in opraskal obličje. Sreča pri nesreči je, da ni izgubil oči in da ni poškodoval desne roke.

Borovlje. Gospod poslanec Grafenauer! Naša poštna ekspeditorica Tschinkowitz, o kateri ste gotovo brali v „Korošču“ od 5. junija 1908 štev. 29 interesantne stvari, je še vedno v Borovljah. V tako velikem industrijskem kraju bi morale biti poštna razmere pač drugačne! Vsak, kdor je prijatelj kake poštna ekspeditorice, izve lahko vse adrese od svojega konkurenta in ve, koliko in kam „lifrā!“ Službena tajnost se na tej pošti ne varuje. Samo eden ali dva od velike gospode imajo vse pravice

na pošti. Manjši liferant, ki hoče tudi živeti, naj pa mirno gleda, kako se mu jemlje naročnike. To ne gre več naprej. Na tako važno pošto sploh ne spadajo ženske in posebno ne zaljubljene „fajle“, ki postanejo čisto zamaknjene, če pride eden njih „prijatelj!“ Če so tako zamaknjene, potem naj seveda drugi čakajo, dokler se takim frajlam zopet izljubi amtirati! Take ženske so za na kmete, ali pa v mesto, kjer je nadzorstvo bolj strogo! Pod temi razmerami trpi pri nas vsa industrija, vsak in če je Nemec ali Slovenec. Mi tudi v tem vprašanju ne gledamo na to! Nam se gre za pravično stvar! Mi hočemo poštna uradnike, zaklenjene omarice za vsakega liferanta, kakor na drugih velikih poštah, sploh pa pravilno in hitro amtiranje. Nam tudi čisto nič ne imponira, če pride kak inšpektor iz Gradca in če najde vse v redu. Seveda takrat bo gotovo tudi naša „fajla“ drugačna. Kaj takega sploh noben inšpektor ne more spregledati. To vidimo samo domačini in sicer stvari, da smo takih „fajl“ res že sili! Če se te razmere kmalu ne spremenijo, govorili bomo pač še bolj jasno! Poslanca našega kraja pa prosimo, naj se v tem oziru potegne za Borovlje; ker tukaj trpijo vsi! Mastita se pa morda eden ali dva!

Slovenci!

Dne 21. junija zažgali so naši posilli-Nemci po slovenskih gorah vse polno kresov in hoteli s tem dokazati, da je njih moč že prekoračila te gore in da gospoduje nemška roka tudi po naših lepih slovenskih dolinah. Slovenci! še nobenemu od nas ni bilo mar, kresove žgati po nemških planinah! Zato pa pokažimo našim nasprotnikom, da se motijo, če mislijo, da se razteza njih moč tudi še čez naše kraje. Še smo gospodarji na svojem svetu in zato zanetimo tudi mi v soboto dne 4. julija (na predvečer goda sv. Cirila in Metoda, ki sta Slované prva učila slovansko brati in pisati) po vseh gorah mile naše domovine veličastne kresove. Naj gorijo naši pravični stvari v čast in našemu narodu v napredek! Za slučaj slabega vremena naj se zažgejo na nedeljo 5. julija!

Narodne zadeve.

Našim prijateljem v Rožni dolini. Od več strani smo sprejeli dopise, v katerih se obžaluje, da „Korošec“ ne izhaja več vsak teden. Piše se nam, da je postal „Korošec“ ravno v Rožni dolini jako priljubljen zagovornik Slovencev proti tistim gospodom, „ki mislijo, da so Slovenci samo zato na svetu, da so drugim za hlapce!“ Težko so pričakovali „Korošca“ že sedaj, ko je izhajal vsako soboto — sedaj pa še bolj, ker prinese vedno kaj interesantnega in ker marsikaterega pridobi, katerega so poslali Nemci že zvalili v svojo sredo.

Nas taka priznanja le veselijo in prepričujejo, da naše narodno delo vendar ni zastonj. To priznanje pa je za nas tudi več vredno, kakor gotovi napadi na nas in bomo zato tudi naprej zagovarjali koristi delavcev obrtnikov in kmetov — brezobzirno in če se bo želodec raznih gospodov še tako obračal! Kajneda! Rožani! Korajža velja!

Zaslepljenci, ali še ne verjamete? Večkrat se sliši na Koroškem mnenje, da so nam Nemci strašno prijazni in da tudi „Südmarka“ in nemški „Schulverein“ podpira Slovence samo iz dobrobrčnosti! In še se najdejo Slovenci, ki to verjamejo. Le pogledjmo zopet enkrat kako „dela“ (?) „Südmark“! Ona je letos naselila na Štajerskem v Št. Ilju nad 30 nemških protestantov, samo da dobi v roke to slovensko občino. Prihodnji mesec se tukaj zopet naselite dve protestantski rodovini, ena s petimi, druga s sedmimi otroci. Protestanti so vsi izključno iz nemškega rajha. Tako z vso vsmo zida „Südmarka“ nemški most do Adrije. Kakor zvejo za Slovence, ki

je v stiski mu ponujajo denar in tako dolgo da posestvo proda! Tako pripeljejo sčasoma nemške kmete, nemške obrtnike, delavce i. t. d. Slovenec pa naj gre iz svoje zemlje v tujino s trebuhom za kruhom! Koliko je takih slučajev na Koroškem in naši ljudje še ne izprividijo, kje da je sovražnik! Mi, kajmeda ljubi «Mir»!?

Prvo slovensko pevsko društvo „Lira“ v Kamniku razposilja vabila k veliki narodni slavnosti v proslavo petindvajsetletnice svojega obstanka in petindvajsetletnice razvitja društvene zastave dne 15. in 16. avgusta 1908. V vabilu pravi: Minulo je že četrto stoletje, odkar je četica naših narodnih borilcev v našem starodavnem, zgodovinsko-slavnem Kamniku ustanovila I. slovensko pevsko društvo «Lira» in minulo je že četrto stoletje, odkar se pod našo zastavo zbirajo slovenski pevci, da povzdignejo s prekrasno slovensko pesmijo naš mali, a krepko se razvijajoči, četudi od vseh strani zapostavljeni in zatirani narod slovenski. Vihrala je naša zastava že v tužni Korotanski, kršnem Krasu, ob obalah Jadranskega morja, v zeleni Štajerski, ter po vsem Kranjskem, in razlegala se je povsod iz grl navdušenih «Lirašev» naša prelepa slovenska pesem. Naše društvo ozira se kakor čili Sokol na preteklo četrto stoletje in gleda z veseljem in navdušenjem v prihodnost, dobro vedoč, da je le v prosvetnem delu zagotovljena zmaga našemu narodu. Nobena sila in nikaka zvižaja ni mogla odvrniti društva od določenega načrta. Dne 15. in 16. avgusta 1908 bode slavilo torej naše društvo dvojno 25 letnico — namreč — ustanovitve prvega slovenskega pevskega društva in razvitja društvene zastave. Pridite, dragi nam bratje Slovenci iz tužnga Korotana, zelene Štajerske, ponosne Primorske, kršne Istre in od obal sinje naše Adrije, sobojevniki na prosvetnem polju v naše rajsko mesto Kamnik! Z odprtimi rokami sprejeli Vas bomo v svojo sredo, da se v teh dneh okrepimo za daljnje delovanje naše in da povečate s svojo navzočnostjo ta narodni praznik naš. V svesti si Vaše bratovske ljubezni in navdušenja do slovenske pesmi, nadejamo se prav gotovo, da se udeležite korporativno ali vsaj po deputaciji tega tako redkega narodnega slavlja. Da zamoremo določiti natančnejši vspeled, Vas prav uljudno prosimo naznaniti nam svoj sklep do 15. julija 1908. Vsako bratsko društvo pa, ki želi nastopiti na slavnostnem koncertu, blagovoli naj nam tudi do tega dne prijaviti pesem, ki je bode pelo. Opozarjamo že danes vsa slavna društva, da bodo pela vsa pevska društva kot 1. točko vspeleda A. Hajdriha: «Morje Adrijsko» in pa divno našo narodno himno «Lepa naša domovina». Sprejmite torej, dragi bratje, naš najiskrenejši pevsko-bratski pozdrav!

Mi k temu vabilo, ne pristavimo ničesar, kakor iskreno željo, da se udeleži te slavnosti tudi čim največ koroških pevcev!

Svetovna politika.

Znotranja.

V državnem zboru poslanci se vedno glodajo na proračunu. Ker se vlada boji, da bi bila debata predolga, so se zjediniile velike stranke na golovo število ur — katere sme vsaka stranka govoriti. Ali kaj pomaga, vsaki ima še kaj več na srcu in zgodijo se tudi razni vmes-klici, mali prepirčki i. t. d. tako, da te debate menda še ta teden ne bo konec. Izmed zadnjih govornikov je vzbudil splošno pozornost govor ljubljanskega župana Hribarja, ki je razpravljajl tudi razmere koroških Slovencev in se jako odločno za nas potegnil. Njegov govor bomo kolikor mogoče priobčili, kajti nismo se slišali, da bi se bil dr. Šušteršič ali Krek in drugi kranjski klerikalci v tako odločnem govoru zavzeli za nas. Nemski poslanci Dobernig, Markhl in Nagele so ga skušali vedno motiti, toda naš slavni župan se jih je lahko otresel. Slava in hvala mu! Tudi naš poslanec Grafenauer je prišel menda dne 22. tega meseca že do besede. Gradiva je imel žalibog več kakor odmerjenega časa. Tudi on je pošteno posvetil v narodne zadeve koroških Slovencev in jasno dokazal, kako grdo in nečloveško se s nami ravna. Tudi njegov govor kolikor mo-

goče v celoti priobčimo! Grajati pa moramo njegov klub, da ga bolj ne podpira. Kranjskim klerikalcem je narodnost menda res že deveta briga in samo tedaj, če pride kak govornik na Koroško, se grozno razkorati.

Za nas Korošce je važno vprašanje, če se bo v deželnem zboru znižal davek na vino. Če bi pa ta davek ostal in k temu prišel še novi državni davek na žganje, potem pa našemu kmetu res ni več shajati. In kaj pa naj vendar poslom da za malco? Tisti prispevek od države za deželo, je pa tako majhen, da od tega posamezen kmet še en liter vina ne bo mogel kupiti! Vse je toraj odvisno od stališča, katerega bodo zavzeli koroški Nemci v tej zadevi! Če se ne zavežejo že v državnem zboru, da bodejo krivični davek na vino v deželnem zboru odpravili, potem smo proti temu, da bi se vzelo našemu kmetu vsaka pripomoč! Ali pa naj napravi država velike tovarne za pijače brez alkohola? Za kmetijske potrebe naj bo žganje, vino in mošt davka prosto!

Vlada je predložila državnemu zboru proračun za razdelitev prispevkov iz melioracijskega fonda. Izmed planinskih dežel odpade največji znesek na Štajersko, ki dobi nad 356.000 K za regulacije rek in potokov. Koroška dobi za obzidavo hudournikov v Zilski in Lasaški dolini 80.000 K. In za druge doline?

Železniški minister Derschatta je došel v Krakov ter se podal v petrolejske pokrajine, da na licu mesta izvrši študije za kurjavo železniških strojev s petrolejem. Smrdelo menda nič ne bo manj!

Finančni minister je državnemu zboru predložil dva zakonska načrta: O zvišanju davka na žganje in o saniranju deželnih financ. Kakor smo že poročali, je davek na žganje raznovrsten; plačuje se 1. davek od produkcije; 2. za konzumirani alkohol v kontingentu; 3. za konzumirani alkohol izven kontingenta. Takozvani kontingent, ki plačuje nižji davek, se zniža za 30 000 hektolitrov. Nižji davek se zviša od 90 vinarjev za liter na krono 40 vinarjev, višji pa od krone 10 vinarjev na krono 64 vinarjev. Finančni minister Korytowski pravi, da je vlada sklenila, zvišati davek na žganje, ker ne kaže, zvišati direktne davke. To se pravi: Bogatinom se ne more poseči v žep, revežem pa. Vlada računa, da bo imela od zvišanega davka 37 milijonov kron letnega dobička.

Glede saniranja deželnih financ predlaga vlada, da dobe dežele zanaprej namesto po 20 po 50 vinarjev od litra alkohola, to je šestdeset odstotkov od zvišanega davka. Štajerska, Koroška, in Kranjska naj bi dobile 850.000 kron več, kakor odpade nanje po konzumu, Istra, Goriska in Dalmacija pa 330.000 kron več. Vsem deželam skupaj se ima namesto dosedanjih 20 milijonov odkazati od leta 1909 naprej 47 milijonov. Izpočetka je hotel finančni minister, da bi državni zbor sprejel zakon o zvišanju davka še v sedanjem zasedanju, pa se je prepričal, da ne pojde.

Davek na žganje ima pomagati tudi deležam, ki so z denarjem v veliki zadregi. Po zakonu z dne 8. junija 1901 št. 86 so dobivale dežele na leto od državne žganjarine 10 mil. 200.000 kron, in sicer največ Galicija 5.441.722 kron. Češka 3.511.098, Moravska 3.030.106, Štajerska 900.000, Koroška 270.993, Kranjska 868.858, Goriska 62.170, Istra 61.766 kron. Ker bi po novem zakonu država od svojih dohodkov v znesku 129.800.000 K na leto do konca 1917 dovoljevala 46 mil. 364.560, torej več 27.164.560 K, bi dobile več: Češka 2.302.423 (skupaj 8.913.321 kron), Galicija več 7.990.128 (skupaj 13 mil. 431.851 kron), Moravska več 4.449.149 (skupaj 7.479.254 kron), Štajerska 900.000 + 921.177 = 1.821.177 kron, Koroška 579.963 + 718.294 = 1.298.179 kron, Kranjska 868.858 + 452.181 = 1.321.039 K, Goriska 62.170 + 182.573 = 241.743 kron, Istra 61.766 + 181.405 = 243.171 K itd. Poleg tega dobi vsaka dežela še iz dohodkov osebne dohodnine po ključu določen državni prispevek, in sicer vse skupaj 7.344.941 kron ali Kranjska 92.195, Štajerska 395.444, Koroška 95.570, Goriska 45.900, Istra 52.607 K itd. Vsi državni prispevki deželam bi iz dohodkov žganjarine in osebne dohodnine iznašali

53.709.502 K. Za Kranjsko iznaša državni prispevek za bodoče leto 1.413.234 kron, za Štajersko 2.216.621, za Koroško 1.394.767, za Gorisko 290.643, za Istro 2.905.778 K itd.

Gospodarska vprašanja.

Tržne cene

v četrtek, dne 25. junija 1908 v Celovcu.

		K r o n e
Pšenica	birn	13.60
Rž	„	12.—
Oves	„	6.—
Koruza	„	10.—
Ajda	„	10.—
Ječmen	„	10.—
Pšeno	škafec	3.80
Fižol	kila	18 do 24 vin.
Špeh	kila	1.60 do 1.62
Meso (svinjsko)	„	1.60
Krma (sladka)	100 kil	7.60
Krma (kisla)	100 „	5.20
Slama	100 „	4.80

Za naše sadjerejce! Okus sadja temelji po večini na rastlinskih kislinah (jabolčna kislina, citronska kislina, vinska kislina) in na različnih eteričnih oljih. Hranilna vrednost prihaja navadno od sladkorja. Tudi soli služijo telesu, ker so posebno potrebne v krvi in za kosti. Splošno se lahko trdi, da je sveže sadje okusnejše in krepilnejše kot pa kuhano. Kajti vsled vročine so se izgubile razne dobre snovi. Sadje zahteva potem tudi večje prebavljanje. Sicer pa surovo in kuhano sadje vpliva imenitno na črevesno delovanje in služi večkrat mesto odvajalnih sredstev. Neprebavne so lupine in koščice grozdja; zato naj se jih ne požira. Da imamo sadje za vsak letni čas, je treba ohraniti s tem, da se osuši (jabolka, bruske, česplje), ali pa se skuha sadje. V zadnjem slučaju zadostuje sladkor kot ohranilo, ako je sadje dobro ločeno od zraku.

Umetno gnojenje krompirju. Ko okopavamo krompir, ne zabimo mu potrositi nekoliko solitra, ki močno pospešuje rast in nastavo sadežev. Soliter se dobi pri gospodarskih zadrugah, dobro pa ga je skupno naročiti po raiffajznovkah ali pa skupno pri zanesljivih tvrdkah. Šele potem, ko se je dalo krompirju nekoliko solitra (ali pa se je prililo nekoliko gnojnice), se ga naj obsuje. Na 1 oral je treba 80 kg solitra.

Ali naj obrezujemo drevesa? Nekdo je 12 let preskušal na svojih drevesih (največ je imel pritlikavcev), kako učinkuje obrezovanje. Natančno je primerjal debelost debel obrezanih in neobrezanih dreves. Končno je še posekal več drevesc in jih stehtal. Drevesca, ki jih je bil vsako leto obrezoval, so tehtala za 39 do 20%, manj kot neobrezana. Obrezovanje torej ne vpliva ugodno na rast. Tudi sadja so rodila obrezana drevesa veliko manj. V prvih letih za 1/3, ali 1/2, manj kot naravno rastoča, pozneje je bila razlika še večja. Močno obrezana drevesca v 12 letu sploh niso rodila več sadu, manj obrezana pa so imela le 1/3, tolko sadja kot neobrezana. Zaključek: Obrezovanje ne vpliva ugodno na rodovitnost. Rezati se smejo le nanovo presajena drevesa, vendar že začetkom aprila. Dalje tudi veje, ki stoje pregosto in končno stara drevesa, ki bi drugače ne razvijala nobenih mladik. Sicer so pa sadjerejci v tem oziru različnega mnenja.

Kaj je boljše: eternit ali strešna opeka? Že nekaj let sem priporočal se eternit za strehe, češ, da je streha z eternitom krita lepša, dokaj lažja in da je eternit ognju uporen. Najnovejše skušnje pa uče, da temu ni tako. Dokazano je namreč, da tudi eternit ni varen pred ognjem. m³ strehe z eternitom krite, pod katerega moramo nad oboje, ako hočemo deževnico zadržati, polagati tudi strešno lepenko, stane 5 K 70 v, medtem ko

stane m² z opeko krite strehe le 3 K 47 v. Eternit se v vročini upogne in potem z velikim pokom razleti, tako da v slučaju požara ognjegasci niti blizu ne morejo. Pri nekem požaru na Gor. Avstrijskem se je pokanje eternita čulo 4 do 5 km daleč. To dejstvo je prisililo zastopstvo kantona Graubinden v Švici, da je sploh prepovedalo strehe kriti z eternitom. Tudi naše železniško ministrstvo je z odlokom z dne 14. junija 1905, št. 12.529, odredilo, da se imajo železniške gradbe v Galiciji kriti izključno s strešno opeko. Eternitna streha mora biti položna, vsled česar zastaja po zimi sneg na strehi, medtem ko so strehe, krite s strešno opeko strme, po katerih sneg hitro zdrkne. Eternitna streha je pa tudi prelahka in ni zanesljiva proti vetru.

Raznoterosti.

Gozdni požar. Pretekle dni je izbruhnil med postajama Fala in Št. Lovrenc koroške železnice na Štajerskem v gozdu, ki je last falske graščine, požar, katerega so komaj udušili. Ker je požar izbruhnil kmalu potem, ko je vozil mimo osebni vlak št. 417, je skoraj gotovo, da je požar nastal vsled iskre iz lokomotive.

Nečloveška mati. V Eggenbergu pri Gradcu je stanoval dalje časa delavec Pip s svojo ženo. Imela sta poleg lastnih otrok še ženinega 9 letnega nezakonskega sina Marka. Tega mati še od rojstva ni marala. Ker Pipova nista redno plačevala stanarine, ju je hišni gospodar zapodil iz hiše. Pri tej priliki so našli ubogega dečka Marka na nekaj capah v kotu strahovito subega in vsega onesnaženega. Prepeljali so ga v graško bolnišnico, a dečko ne more ne govoriti ne jesti. Nečloveško mater zasleduje policija.

Železnica na Dobrač. Baron Kraigher v Celovcu je dobil dovoljenje, da zgradi železnico na Dobrač.

Kneza Eulenburga, katerega zasleduje sedaj dvoje sodišč zaradi krive prisige, monakovsko, ker je nekega Ernsta napeljeval k krivi prisegi, in berlinsko. Ko knez ozdravi, ga odpeljejo v moabitiski preiskovalni zapor v Berlinu. Tako daleč je prišlo z nekdanjim prijateljem nemškega dvora! In še se govori o deželi «der Gottesfurcht und frommen Sitte». Knez Eulenburg je namreč opetovano prisegel, da ni imel opraviti z «moškimi»! Zdaj so se pa našle priče, ki mu nasprotno dokažejo. To so seveda take zvinjarije, da od njih še pisati ne moremo. Take «kulture» mi seveda še nimamo! Ali smo morda tudi radi tega «minderwertig»?!

Čuden doživljaj. Neki Anglež je potoval dolgo vrsto let po Indiji in je napisal v svojih potopisih sledeči doživljaj: Na vrhu male indijske koče je sedel majhen Indijanček, ki je veselo z žlico srehal iz skledice mleko in sam seboj govoril. Kar sem zapazil, da je prišla kača k detetu in začela piti mleko iz skledice. Dete je nežno udarjalo z žlico po glavi kačini in smejoč se govorilo: «boberi, boberi» (neprijljuda, neprijljuda). Kača se zato ni brigala, ampak mirno jedla naprej in, ko je vse posrkala, se je odpravila. Šele zdaj sem odšel iz svojega skrivališča in povedal domačim, kar sem videl. Pohiteli so za kačo in jo ubili. Ko je mali Indijanček videl ubito kačo, začel je glasno jokati in govoriti: Kaj ste storili, že par tednov je prihajala k meni in mi pomagala posrebat mleko.

Vlomilec v knezoškofijsko palačo prijet v Celovcu, kjer je tudi obiskal knezoškofijsko palačo. Znano je, da se je izvršil dne 23. aprila vlom v knezoškofijsko palačo v Ljubljani. Tat se

je vtihotapil zvečer v palačo, se v njej dal zapreti, ponoči se je pa s hodnika skozi peč, v kateri je dve pečnici strl, splazil v pisarno ordinarijata in tam, vlomivši dve pisalni mizi, ukradel okolu 1000 K. Palačo je zapustil na ta način, da se je spustil po vrvi skozi okno v Medarske ulice. Policija je takoj sklepala, in menda opravičeno, da storilec ni izvršil le samo te tatvine, ampak da njegovo delo sega daleč nazaj. Sled je peljala v Celovec in res je celovska policija vsled dopisa tukajšnje policije prišla dne 28. m. m. ondi Pogačarja in ga seveda izročila sodišču. Da je bila sled prava, izpričuje dejstvo, da se je Pogačar tudi v Celovcu vtihotapil v škofijsko palačo in se tam skril z namenom, da bi pokradel. In tu ga je pa dohitela usoda. Bil je zasačen in aretiran. Pogačar je hud zapravljivec in mu je gotovo v Ljubljani pokradeni denar že pošel, zato si je hotel v Celovcu preskrbeti drugega. Celovec je zanj nesrečno mesto. Tudi, ko je prvič pokradel v Ljubljani, se je peljal tja in z lohkovičimi ženskami zapravljaj denar. Radi tega se je obračala posebna pozornost na Celovec.

Varujte se bencina! V Maršalkovski ulici v Varšavi se je pripetila v kleti, v kateri je imel v hiši nastanjeni lekarnar Staniszewski večjo zalogo bencina, eksplozija, ki je razrušila nad kletjo nameščeno lekarno in še nekaj drugih trgovin v bližini. Bencin se je vnel in plamen je švigal vse do četrtega nadstropja. V tretjem nadstropju je bil nameščen ženski licej. Ko je nastala eksplozija in je začel ogenj švigati proti temu nadstropju, je nastala med učenkami strahovita panika. Nekateri učenke so skočile na ulico, pri čemur se je ena ubila, drugih pa več nevarno ranilo. Po eksploziji sami je bilo pet oseb mrtvih na mestu, trideset pa teško ranjenih. Hiša je popolnoma razrušena.

Na Poljskem puške pokajo! V Čerihovi pri Tarnopolu so 3 orožniki imeli nalogo, da izvrše potrebne poizvedbe glede neke ribarske zadeve. Neka ženska, ki je bila zasilšana, je jela razgrajati in se je kriče vrnila na svoj dom. Na njen krik se je zbralo pred občinsko hišo okrog 3000 kmetov. Ker ni bilo župana nikjer zapaziti, je množica mislila, da so ga aretirali orožniki. Kmetje so se zagnali v orožnike in ker se je menda izmed kmetov ustrelilo proti njim, so orožniki streljali v množico in postrelili mnogo kmetov. Razburjenje radi tega nastopa je povsodi veliko.

Kitajski pregovori. Bolje bogastvo za siromaštvom, kakor pa siromaštvo za bogastvom. — Bodimo v življenju daleč od sodišč, po smrti pa daleč od pekla. — Človek je liki steblo od drevesa, oba sta odvisna od obleke. — Kadar se čaplje in ostrige kregajo, se ribič veseli. — Veter je potihnil, a niso se še pomirili valovi. — Pokrij hiši streho poprej kakor pride ploha. — Ako je izvir kalen, kalna je vsa reka. — Noč prikazuje zvezde, skrbi pa resnico. — Jezik se ohrani, čeravno je mehak; zobje se drobe, četudi so trdi. — Mlado drevo se more izruvati, a staro se mora izkopati.

Cesar Viljem II. pri kvartanju. Nemški cesar je strasten kvartač, dasi ne igra za visoke svote temveč navadno le za — vinarje. Pri igralni mizi sedi popolnoma neprisiljeno in domač s starimi generali, profesorji in bankirji. Tudi neki Žid, s katerim se cesar tika, ima pristop v to družbo. Sredi mize stoji velika posoda piva, ki si ga gostje sami točijo v čaše, tudi cesar. Pri igri se ne vedejo kakor cesar in podaniki, temveč kakor pravi tovariši, ki vsak le pazi na svoje karte, ter gleda da bi čim več dobil. Pri tem ne pazijo z ukori in neslanimi zbadljivkami, ako kateri slabo igra. Ko

je nedavno Žid zaigral 20 mark, je jezno vzkliknil: «Padel sem v jamo razbojnikov!» Cesarja je Židova jeza tako veselila, da je dal eno teh izgubljenih mark vdlati v kravatno iglo ter jo poklonil Židu v spomin.

slo. Perlan I.

Franckova :špecialiteta rži:

Perl-rž

— kot najbolja žitna kava, —
močan vonj,
kavi podobni okus,
snažno izdelovanje in
slastni zavoji.

Najsigurneje jamstvo za skrbno pripravljanje
nudijo: **Henr. Francka sinovi.**

Mali dodatek pravega :Franckovega:
pridatka k kavi
daje **Perlrženej-kavi**
polnejši okus,
lepo zlatorujavo barvo!

Pristna in
samo s to imenom
varstv. znamko: :Franck:
Varstv. znamka.

6726 45 I. J. W. L.

Epilepsija. Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj knjigo o tem. 62-10 Dobi jo zastoj in poštne prosto v 6
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Hranilnica in posojilnica

v Borovljah

uraduje vsako nedeljo od 10. do 12. ure
dopoldne v hiši štev. 50.

Vloge se obrestujejo po 4%
Izposojila se dajejo proti plačilu
4 3/4% obrestl. 13 52-1

Med tednom dajeta pojasnila ravnatelj posojilnice
gosp. **Ludovik Borovnik** v Borovljah in tajnik
gosp. **Mihael Turk** v Resnici.

Lovske puške

8 vseh sestav, priznana delo prve vrste,
z najboljšim strelnim učinkom priporoča 62-5
Prva borovska tovarna orožja

PETER WERNIG

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško.
Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po 1 52-10

4 1/2%

od dne vloge do dneva vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje
izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke
proti kurznim izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije.
Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček
300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8—
za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanj na leto.
Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje
po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.